

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVENDĀ LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA
(FAL)

BAMMBIRI LA U THOMA (P1)

SHUNDUNTHULE/FULWI 2024

TSUMBANDILA YA U MAKĀ

MARAGA: 80

Tsumbandila iyi ya u maka i na masiatari a 7.

KHETHEKANYO YA A: THOLOKANYONDIVHO

MBUDZISO 1: PHUROSА

TSHIBVELEDZWA TSHA A

- 1.1 Sekondari ya Dambavhusa.√ (1)
- 1.2 Nga vhaiwe vhagudisi/vhadededzi ngavho.√ (1)
- 1.3 Vho vha vha tshi takalela u vha murado wa khorombusi ya tshikolo.√ √ (2)
- 1.4 Vha u kunakisa na u lugisa zwo tshinyalaho tshikoloni.√ √ (2)
- 1.5 Ndi ha u thola vhathu vha no lugisa zwothe zwo tshinyalaho na u ita miwe mishumo afho tshikoloni.√ √ (2)
- 1.6 Ndi u engedza mutengo nga 5 phesente kha wo tiwaho.√ √ (2)
- 1.7 Vho vha vha tshi khou toda u bvisela khagala vhuada ha Vho Seani.√ √ (2)
- 1.8 Vho niwala zwothe zwe vha tendelana na Vho Bulani vha fhedza nga u saina vha tshi zwi divha uri zwine vha khou ita zwo khakhea.√ √ (2)
- 1.9 Ee, dzina li a tevhela muthu ngauri ndi Vho Bulani vhe vha bula vhuada ha Vho Seani vhaiwe vha sa ri tshithu ngaho. √ √ (2)
- 1.10 A/pennda tshikolo.√ (1)
- 1.11 Vho Seani vha wana tshelede nga tshandanguvhoni ngeno Vho Bulani vha sa imi na zwa tshandanguvhoni.√ √ (2)
- 1.12 Mulaedza ndi wa uri naho wa ita tshithu wo dzumbama tshi fhedzisela tsho bvela khagala.√ √ (2)
- 1.13 A vho ngo khakha ngauri vha khou toda Vho Seani vha tshi litsha zwa tshandanguvhoni.√ √

KANA

- Vho khakha ngauri vho vha vha songo tea u zwi bvisela khagala zwithu zwe vha tou tendelana na Vho Seani vha ita na u tou niwala fhasi na Vho Seani vha nga fhelelwa nga mushumo.√ √ (2)

TSHIBVELEDZWA TSHA B

- 1.14 Ndi mugado wa dzibere. √ √ (2)
- 1.15 U a wana masheleni. √
U a wana mushumo. √
U thusa kha vhumvumvusi. √
(Zwivhili fhedzi) (2)
- 1.16 Ee, vho tsireledzea ngauri vho ambara magondolo na mabutswu uri musi wa khombo vha vhulungee. Vha na thodea dzothe dzi no todea u sumbedza u divha nga ha mutambo uyo. √ √ √ (3)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 30

KHETHEKANYO YA B: MANWELEDZO/SAMARI

MBUDZISO 2

TSHIBVELEDZWA TSHA C

KHOTHESHENI		MBUNO	
1	'Zwikambi na zwidzizivhadzi zwi khou feilisa vhagudi.'	1	Vhagudi vha a feila nga mulandu wa zwikambi na zwidzizivhadzi.√
2	'Vhubva ho lala kha vhagudi.'	2	Vhagudi vha a feila nga nthani ha vhubva.√
3	'U sa da tshikoloni misi yothhe zwi a vhangwa u feila ha vhagudi.'	3	U feila zwi a vhangwa nga u sa ya tshikoloni misi yothhe.√
4	'Vhagudi kha thingothendeleki vha bva phanda.'	4	Thingothendeleki dzi a vhangwa uri vhagudi vha feile.√
5	'U edela kilasini zwi a vhangwa uri vhagudi vha feile.'	5	U feila ha vhagudi hu a vhangwa nga u edela kilasini.√
6	'U sa vhala bugu ndi tshivhangi tsha u feila ha vhagudi.'	6	Vhagudi vha a feila nga mulandu wa u sa vhala.√
7	'U lenga u ya tshikoloni zwi a feilisa vhagudi.'	7	Vhagudi vha a feila nga mulandu wa u lenga u ya tshikoloni.√

Ndila ya u maka manweledzo/samari
Kha vha avhele maraga nga ndila i tevhelaho:

- Kuavhelwe kwa maraga
 - Maraga dza 7 kha mbuno dza 7 (maraga 1 kha mbuno nthihi.)
 - Maraga 3 dza luambo.
 - Thanganyelo ya maraga: 10
- Kuavhelwe kwa maraga dza luambo musu mulingiwa a songo tou kopolola zwo ralo:
 - Mbuno 1–3 hu si na vhukhaki: maraga 1
 - Mbuno 4–5 hu si na vhukhaki: maraga 2
 - Mbuno 6–7 hu si na vhukhaki: maraga 3
- Kuavhelwe kwa maraga dza luambo musu mulingiwa o tou kopolola zwo ralo:
 - Khothesheni dza 6–7: a hu na maraga dza luambo.
 - Khothesheni dza 1–5: maraga 1 ya luambo.

PFESANI:

- Tshivhalo tsha maipfi
 - Vhatoli/Vhamaki vha tea u sedzulusa tshivhalo tsha maipfi o shumiswaho.
 - Vha songo tusa maraga arali mugudi/mulingiwa a songo sumbedza/nwala tshivhalo tsha maipfi o shumiswaho naho hu na vhukhaki kha tshivhalo tsha maipfi o shumiswaho. Arali tshivhalo tsha maipfi tsho pfukiswa, kha vha vhale u swika kha mutala wo tewaho wa u fhedzisa, vha si tsha didina nga itsho tshipida tsho salaho tsha manweledzo/samari.

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 10

**KHETHEKANYO YA C: ZWIVHUMBEO NA MILAYO YA KUSHUMISELE
KWA LUAMBO**

MBUDZISO 3: KHUNGEDZELO

TSHIBVELEDZWA TSHA D

- 3.1 Maneledzi tshikolo tsha vhuria.√ (1)
- 3.2 Fonto khulwane.√
Fonto thukhu.√ (2)
- 3.3 Ndi mudededzi ane a khou funza na vhagudiswa vha re
kilasini/tshifanyiso.√√ (2)
- 3.4 B/Email.√ (1)
- 3.5 Ndi ya u fhuredzela√ ngauri a si vhothe vhane vha do wana luafhulelo. Ndi
vhafumi fhedzi vha u rangav. (2)
- 3.6 Li ndisela muhumbulo wa uri mutengo a u duri kana ndi ya fhasisa.√ √ (2)
[10]

MBUDZISO 4: KHATHUNI

TSHIBVELEDZWA TSHA E

- 4.1 Muthihi.√ (1)
- 4.2 Tshivhudzisi.√
Tshi shuma u vhudzisa.√ (2)
- 4.3 Lu khwaṭhisedza uri muthu uyo u khou wa/u tshuwa.√ √ (2)
- 4.4 A/ofisini.√ (1)
- 4.5 Ha londi ngauri ha tsha divha he a vhea hone faela yawe na u vhea thambo
hune a tshimbila hone ya fhedza yo mu wisa.√ √ (2)
- 4.6 Ndi ha u disola ngauri ha ngo vhea thambo vhudzuloni hayo.√ √ (2)
[10]

MBUDZISO 5: PHUROSA

5.1 TSHIBVELEDZWA TSHA F

- 5.1.1 Ngauri. ✓
Avhatakali ha ngo da tshikoloni ngauri u a lwala. ✓ (2)
- 5.1.2 Thuse. ✓ (1)
- 5.1.3 Limudi la thendelo. ✓
Li shuma u sumbedza ndivho. ✓ (2)
- 5.1.4 Mukosi wo mbo di tavihiwa/tahwa nga Humbulani. ✓ ✓ (2)
- 5.1.5 Muthannga o mbo di ri musidzana a dzule fhasi. ✓ ✓ (2)
- 5.1.6 Mavemu o tuwa o fara tshithu. ✓ ✓ (2)
- 5.1.7 C/linyanyu. ✓ (1)
- 5.1.8 Ndi u shavha nga fhethu hu si na ndila. ✓ ✓ (2)

5.2 TSHIBVELEDZWA TSHA G: TSHIFANYISO

- 5.2.1 Nga maanda. ✓
Mvula yo na nga maanda madekwe. ✓ (2)
- 5.2.2 Vhana vha vho do swikela zwipikwa zwavho. ✓ ✓ (2)
- 5.2.3 Dukana langa lo ambara dzhasi la vhudokotela. ✓
Vhudipfi ha muambi ndi ha u takala. ✓ (2)
- [20]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 40
MARAGAGUTE: 80